

munt de l'esvalotador i li prenen la cadira ---», Coromines (*De plaer* --- VIII, p. 228).

¹ Però *avolot* en les eds. Coroleu i Buchon, i com que en aquest passatge ja no disposava Coll del millor ms. i s'hagué de servir del més tardà J, és possible que *avolot* sigui la lliçió més bona. — ² Any 1791, Revolució francesa, *Romllo.*, 86.1, imprès *alborotada*, però és una err., rectificada a la fe d'err. del volum Pujol-Puntí. — ³ Allà amb aplicació especial al toc de sometent, i amb la *v* canviada en *b*; i hi era ja antic això: «en caso de peligro daban inmediatamente señal los guardias y atalayas --- mediante el toque d'abalot o de alarma, dado ordinariamente con caracolas marinas»; sembla referint-se a l'any 1505: «al oir el *abalot*, acudirán sin dilación todos los milicianos, con sus armas, al parage que se les destine para la reunión de la Compañía --- siempre que el *abalot* sea general, --- mantendrán su fuerza reunida, para poder socorrer ---», any 1805 (Macabich, *Feudalismo*, 46, 42). «Se daba aviso de alarma, de día con humaredas, y fogatas de noche; toque --- denominado *abalot*», JCastelló (*Ibiza y Fo.*, 49); «a *balot*: a rebato», PzCabr. — ⁴ Una variant semblant ha estat poc o molt usada en la nostra llengua: «los diables sortiran --- / Lucifer te merà *abalot* o alarma», MilàF (*Romllo.*, 131.54); i després dissimilat a la manera castellana: «ell hi deixa 'l sombrero - també 'l capot, / d'alterat com estava de l'albarot», *Romanç d'en Becaina*, el famós bandit de c. 1800, *ibid.* 126.6. I un poc alterat (per influència d'*algarabia* o *algará*): «quin fresc *algarot* de veus, quin rebullici de gent ---», en el narrador lleidatà Joan Santamaria, «La Publicitat», 5-XI-1926. — ⁵ El sentit evidentment és 'terrabastall', «vacarme», i no pas «renversement, abattis» com creien Rayn. v, 462, i Paul Meyer, en la seva ed.

Esvaneir, esvaniment, esvanir, esvanívol, V. esvair

ESVARAR, 'relliscar', val. i arag., del mateix origen incert que el cast. ant. *desvarar* i cast. mod. *resbalar*, port. *resvalar* id., formes que semblen derivar també d'un més antic *esvarar*, per haver-se'ls afegit el prefix *de-* i el prefix *re-*; també sembla que ve de la mateixa arrel el mall. *travalvar* 'ensopegar', que igualment podria sortir de *tras-varar*; tant en *resbalar* com en el *travalvar* mallorquí, la segona *-r-* es degué canviar en *-l-* per dissimilació de l'altra *r* que forma part d'aquests mots; així, separant en tots ells el prefix *—es-*, *des-*, *res-*, *tras-*, resta el ll. VARUS 'garrell', del qual derivarien tots aquests verbs, com sigui que és una forma freqüent de relliscar la del qui se li'n va o eslleneiga un peu i es queda com obert de cames o amb les cames arquejades. □ 1.ª doc.: 1575.

«*Esvavar* o esquillar: labor; lloc o cosa que *esvara*: lubricus», OPou (*TbPu.*, 15 amb *-r-* a l'ed. princeps, i no pas *-rr-* com diu *AlcM*). Ni d'*esvarar* ni de *travalvar* no hi ha notícies antigues. *Travalvar* no sé que aparegui mai fins a 1840, *DFgra.*: «*travalvar* intr. ferir ab sos pès a algun impediment; caure en alguna falta, tro-

pezar; —*ab un maculi*: negar-se en pòca àygo: *tropezar en una china o en un garbanzo*», amb els derivats *travalada* i *travalador*; «*travalvar*: sopegar», *Damen.*; *travalvar* és també menorquí segons *AlcM* (no el recullen FebrCard. ni Moll en el seu gloss. de Ciutadella).

N'hi ha un cas en una narració relativa al Santuari de Lluc, que potser, més que de princ. S. XIX, sigui encara del XVIII: «quan foren a la Costa Llarga, que és la més empinada de totes, y té a la part esquerra, quant se puge, un profund vall de roques y de maleses, *trevald* impensadament la mula, despenyan-se el home» (*DAG.*); l'emprà sovint un escriptor de tan vigorós i civil llenguatge com M. dels Sants Oliver: «girà cua, i *travalant*, caient i trepitjant-se, partí cametes-amigues ---» (*L'Hostal de la Bolla*, p. 76); «donzelles --- que dolces riuen quan *travalen* los seus cavalls» (id., *Obres* I, 232), i la dita proverbial «*travalant, travalant* aprenen de caminar».

Sé que hi ha qui pronuncia el present alterat *travèla* en lloc de *travala* (*BDLC* VII, 242), però sembla censurable la decisió d'*AlcM* d'introduir una ortografia *travelar* contrària al precedent unànime de totes les dades antigues: *DFgra.*, *Damen.*, M. S. Oliver, contrària a l'etimologia admesa pel mateix *AlcM*, només conforme amb la tendència barbaritzant a dir *deséna* per *desana*, *sébre* per *saber*, *esberra* per *esbarra*, *erri* per *arri*, i solament ajustada a les preferències d'algun periodistet de *La Ignorància* o a la pronúncia d'alguna recitadora popular de cançonetes: «somereta, erri erri, / tu *travélas* cada passa: / un nin dins cada beiasa / i envant a veure es padrí!» (*AORBB* VII, 27). ¿Tant de valor hem de donar a pronúncies de felanitxers o de criadetes dels Llombards?

Més ben coneguda és la forma valenciana d'aquesta arrel, *esvarar*, usual des del Maestrat fins a l'extrem meridional de la llengua, però ací el significat ja és el de 'lliscar (p. ex. sobre un pla inclinat, o sobre la barana de l'escala)' o simplement 'relliscar', que és el que ja definí OPou el 1575, i el que confirmava Sanelo, c. 1800 (f.º 149), «deslizar, resbalar»; ha usat en el Maestrat i la Plana, ens diu GaGirona (*Voc.*, p. 310), per a «esllissar o rellissar els peus per superfície llisa o mullada»; és el mot corrent, confirma Giner i March (1935), per «relliscar, cast. *escurrirse*», a la zona central i Ribera de Xúquer; i aquest precisa que es pronuncia amb *v* «a tot arreu» (és a dir, en totes les comarques on la *v* i la *b* es diferencien): «el peu que me sostenia *esbarà*», Carles Salvador («Acció Val.», 20-I-1931), però Salvador s'atenia a la pronúncia confusiória dels seus poble i residència (Benasal, Benimaclet); *exvarár* a Albaida (J. G. M.), *azvarár* a Elx (Barnils, *BDC* XVII, 53).

Així m'ho confirmaren encara les notes preses personalment a les comarques: *azbàre* 'rellisca' a Belllloc i a les Coves de Vinromà (1961), «el que puja per allà, no s' *ezbàra*» (Alzira, 1962); però escau completar-ho amb els derivats: «el *femélx ez molt azvarós*», Moraira (1963), i sobretot molt extensament el nom d'un indret o vessant llis de penyes: *l ezvaró* Monòver (1963), *l azvaradó* o *-aor* i barranquet de